

บทที่ 3

การแจกวิภัตตินาม

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากเรียนบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. อธิบายขั้นตอนในการนำนามศัพท์ไปแจกวิภัตตินามได้
2. บอกเพศทั้งสาม และวิธีการกำหนดเพศทั้งสามของนามศัพท์ได้
3. อธิบายความหมายของการ์ันต์ วิธีการกำหนดการ์ันต์ในเพศทั้งสาม
4. บอกความหมายและชนิดของวงเงในบาลีได้
5. อธิบายความหมายของอายตนิบาต และคำแปลอายตนิบาตในแต่ละวิภัตติได้
6. บอกหรืออธิบายความหมายของวิภัตตินาม รูีวิภัตตินามทุกวิภัตติได้
7. อธิบายความหมายของการก ชนิดของการก ความสัมพันธ์ระหว่างการกกับวิภัตตินามได้

รายละเอียดของเนื้อหา การแจกวิภัตตินาม

นามศัพท์ (นามนาม คุณนาม และสรรพนาม) แต่ละศัพท์มีคำแปล แต่ยังไม่นำไปใช้ในประโยค
ไม่ได้ ศัพท์ที่เป็นนามนาม เช่น นร (คนผู้ชาย) นารี (คนผู้หญิง) กุล (ตระกูล) นายก (นายก) กุลบุตร
(กุลบุตร) สามเณร (สามเณร) เป็นต้น ศัพท์ที่คุณนาม เช่น สุนทร (ดี) ปาป (ชั่ว) อัจฉ (สูง) นิจ (ต่ำ)
มหนุด (ใหญ่) ชุททุก (เล็ก) เป็นต้น ศัพท์ที่เป็นสรรพนาม บุรุษสรรพนาม ประถมบุรุษใช้ ต ศัพท์
มัธยมบุรุษใช้ ตุมท ศัพท์ อุตมบุรุษใช้ อมท ศัพท์ที่เป็นวิเศษนสรพนาม เช่น ต (นั่น) ย (ใด) สัพพ
(ทั้งปวง) เป็นต้น

ศัพท์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ยังนำไปใช้ในประโยคไม่ได้ ถ้าต้องการนำไปใช้ในประโยค
ต้องนำศัพท์เหล่านั้นไปแจกด้วยวิภัตตินามเสียก่อน การนำนามศัพท์ไปแจกด้วยวิภัตตินาม
เป็นการทำศัพท์ให้เป็นบท ศัพท์นามที่แจกด้วยวิภัตติเรียบร้อยแล้วเรียกว่าบทนามนาม บทคุณนาม
บทสรรพนาม วิภัตตินามอยู่ท้ายศัพท์นามนั้น ๆ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะวิภัตตินามที่อยู่ท้าย
ศัพท์นามนั้น ๆ สามารถบอกถึงความสัมพันธ์ของบทนามกับบทอื่น ๆ และบอกหน้าที่ของบทนาม
นั้น ๆ ได้ เช่น นร (คน) ประกอบด้วย สิ วิภัตติ ได้รูปคำเป็น นโร แปลว่า อันว่าคน บทนามว่า นโร
นี้มีความสัมพันธ์กับบทอื่น ๆ ในประโยค ถ้ามีบทขยายที่เป็นคุณศัพท์ บทขยายนั้น ต้องแจกวิภัตติ
เหมือน นโร เช่นบทขยายว่า สุนทร ขยายแจกวิภัตติเป็น สุนทรโร นโร (คนดี) หรือถ้าบทกริยาใน
ประโยค บทกริยาอาขยาดนั้น ต้องแจกด้วยวิภัตติกริยาอาขยาดที่เป็นประถมบุรุษ เอกพจน์ เพราะเสียง
โอ ที่ นโร เป็นวิภัตติที่ 1 เอกพจน์ และ นโร บทนี้ทำหน้าที่เป็นตัวประธานในประโยค

การนำนามศัพท์ไปแจกด้วยวิภัตตินาม ก่อนอื่นต้องเรียนรู้เรื่อง เพศ การันต์ วจนะ
อายุตนิบาต วิภัตตินาม และการก เสียก่อน เพราะเรื่องเหล่านี้จัดเป็นองค์ประกอบสำคัญในการ
ประกอบศัพท์เข้าเป็นบท หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งการนำนามศัพท์ไปแจกด้วยวิภัตตินาม

ต่อไปนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบของนามศัพท์ไปตามลำดับ

1. เพศ (Gender)

คำว่าเพศ (Gender) บาลีเรียกว่า ลิงค แปลว่าเพศ นามศัพท์ทุกศัพท์ในบาลีต้องมีเพศ
ถ้าเราเรียนรู้และเข้าใจเรื่องเพศของนามศัพท์ได้ดี เราก็สามารถนำนามศัพท์นั้น ๆ ไปแจกด้วย
วิภัตตินามได้อย่างถูกต้อง เพราะเพศเป็นตัวกำหนดการแจกวิภัตตินาม นามศัพท์เป็นเพศชาย
แจกวิภัตติต่างจากนามศัพท์ที่เป็นเพศหญิง และเพศที่ 3 แต่ละเพศมีการแจกวิภัตติแตกต่างกัน เพราะ
ฉะนั้นนักศึกษาต้องศึกษาเรื่องเพศของนามศัพท์ให้เข้าใจ

ชนิดของเพศ

เพศนามศัพท์ในบาลีแบ่งเป็น 3 เพศคือ

1. เพศชาย (Masculine gender)
2. เพศหญิง (Feminine gender)
3. ไม่ใช่เพศชาย-เพศหญิง (Neuter gender)

เพศชาย เรียกว่าบุลึงค หรือ บุงลึงค์ เพศหญิง เรียกว่า อิตถิลึงค หรืออิตถิลึงค์ ไม่ใช่เพศชาย-เพศหญิง เรียกว่า นบุสกลึงค จะเรียก นบุงสกลึงค์ ว่าเพศที่สาม

วิธีกำหนดเพศ

ค่านามศัพท์ในภาษาบาลีมีเป็นจำนวนมาก บางศัพท์เป็นเพศเดียวคือเพศชาย เพศหญิง และเพศที่สาม เช่น จนุท (พระจันทร์) เป็นเพศชายอย่างเดียว อาภา (รัศมี) เป็นเพศหญิงอย่างเดียว กम्म (การงาน) เป็นเพศที่สามอย่างเดียว เป็นต้น บางศัพท์เป็นได้ 2 เพศ เช่น ออกขร (ตัวหนังสือ) เป็นเพศชายและเพศที่สาม เป็นเพศหญิงไม่ได้ หรือศัพท์บางศัพท์มีศัพท์เดิมอย่างเดียวกัน เพียงแต่เปลี่ยนเสียงสระสุดท้ายเท่านั้นก็เป็นได้ 2 เพศ เช่น กุมาร (เด็กชาย) เป็นเพศชาย กุมารี (เด็กหญิง) เป็นเพศหญิง เป็นต้น สำหรับคุณนามและสรรพนามนั้น จัดเป็น 3 เพศ

การกำหนดนามศัพท์แต่ละศัพท์เป็นเพศชาย เพศหญิงและเพศที่สาม ค่อนข้างยุ่งยากมากพอสมควร อย่างไรก็ตามในทางบาลีไวยากรณ์เขามีวิธีกำหนดเพศของนามศัพท์ แต่วิธีกำหนดเพศต่อไปนี้ อาจจะบอกเพศไม่ได้สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ทีเดียว แต่ก็พอเป็นแนวทางกำหนดและสังเกตนามศัพท์ได้ว่าเป็นเพศชาย หญิง และเพศที่สาม

วิธีกำหนดเพศมี 2 วิธีดังนี้

1. **จัดตามกำเนิด** หมายถึงการยึดถือเอาคำแปลของศัพท์เป็นเกณฑ์ตัดสิน ถ้าคำแปลเป็นชาย จัดเป็นเพศชาย คำแปลเป็นหญิงจัดเป็นเพศหญิง คำแปลเป็นกลาง ๆ จัดเป็นเพศที่สาม เช่น ปุริส (ชาย) จัดเป็นเพศชาย อิตถิ (หญิง) จัดเป็นเพศหญิง กุล (ตระกูล) จัดเป็นเพศที่สาม เป็นต้น

2. **จัดตามสมมติ** หมายถึงการไม่ยึดถือเอาคำแปลของศัพท์เป็นเกณฑ์ตัดสิน หากให้ยึดถือเป็นรูปศัพท์นั้น ๆ (สระเสียงสุดท้าย) เป็นเกณฑ์ตัดสิน เช่น ทาร (เมีย) ไม่จัดเป็นเพศหญิง ถึงแม้คำแปลจะเป็นเพศหญิง เขาสมมติให้เป็นเพศชาย เพราะให้ยึดถือรูปศัพท์คือเสียงสระท้ายศัพท์ ทาร คือเสียง อ เป็นเกณฑ์ ปเทส (ประเทศ) แทนที่จะเป็นเพศที่สาม เขาสมมติให้เป็นเพศชาย เพราะถือว่าเสียงสระสุดท้ายคือ อ ที่ศัพท์ ปเทส เป็นตัวกำหนด หรือศัพท์ว่า นาวา (เรือ) เขาสมมติให้เป็นเพศหญิง ไม่จัดเป็นเพศที่สาม เพราะยึดถือรูปศัพท์ อา เป็นเสียงสระสุดท้ายของศัพท์ว่า นาวา เป็นเกณฑ์การตัดสิน

วิธีกำหนดเพศ 2 วิธีดังกล่าว ยังกำหนดเพศไม่ได้ดีเท่าที่ควร จำเป็นต้องหาวิธีการอื่นมาใช้
วิธีที่จะกำหนดเพศได้ดีวิธีหนึ่งคือเรื่องการ์นต์

การ์นต์

การ์นต์ (Ending) แปลตามศัพท์ว่า ที่สุดของการกระทำ แยกศัพท์เป็นการ (การทำ) + อนุต
(ที่สุด) - การนุด (ที่สุดแห่งการกระทำ) โดยอรรถหมายถึงเสียงสระสุดท้ายของศัพท์นั้น ๆ เช่น นร
(คน) เป็น อ การ์นต์ มณี (มณี) เป็น อิ การ์นต์ ครุ (ครู) เป็น อุ การ์นต์ วฐู (หญิงสาว) เป็น อู การ์นต์
เป็นต้น

การ์นต์ เป็นเครื่องกำหนดเพศนามศัพท์ได้โดยจัดการ์นต์แบ่งเป็นกลุ่มตามเพศทั้งสาม ดังนี้

1. เพศชาย มี 5 การ์นต์ คือ อ อิ อี อุ อู
2. เพศหญิง มี 5 การ์นต์ คือ อา อี อี อู อู
3. เพศที่สาม มี 3 การ์นต์ คือ อ อิ อุ

การ์นต์มีเสียงพ้องกันในหลายเพศ เช่น อิ อุ เป็นได้ 3 เพศ อี อู อ เป็นได้ 2 เพศ
เมื่อเป็นเช่นนี้ให้นำวิธีการกำหนดเพศแบบตามกำเนิดมาใช้ตัดสิน ถ้ายังไม่แน่ใจว่านามศัพท์นั้น ๆ
เป็นเพศอะไร ก็เปิดดูคำศัพท์ในบทที่แจกด้วยวิภัตินามนั้น ๆ ถ้าไม่พบและหาคำตอบไม่ได้
ให้เปิดหนังสือพจนานุกรมบาลี-อังกฤษ หรือพจนานุกรม บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต
ฉบับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ

ต่อไปนี้ขอกล่าวถึงนามศัพท์ที่จัดเป็นเพศเดียว สองเพศและสามเพศ เสียก่อน เพื่อเป็น
เบื้องต้นในการเรียนรู้เพศของนามศัพท์นั้น ๆ

นามศัพท์ที่เป็นเพศเดียว

เพศชาย

อมร (เทวดา)	อาทิจจ (พระอาทิตย์)
อินท (พระอินทร์)	จनुท (พระจันทร์)
กณฺณ (ทู)	โอม (ห้วงน้ำ)
ตรุ (ต้นไม้)	ปพพต (ภูเข)
อุทธิ (ทะเล)	ยม (พระยม)
อิส (คนเป็นใหญ่)	เฮอร์นท (ต้นระหุ่ง)

ฯลฯ

เพศหญิง

วนิดา (หญิงสาว)	วาจา (คำพูด)
นารี (หญิง)	สติ (ความจำ)
อิทธิ (ฤทธิ์)	อุษุ (ดาว)
กฏี (สะเอว)	จมุ (เสนา)
ยาคุ (ข้าวต้ม)	ฯลฯ

เพศที่สาม-นปัสกสิงค์

องค (องค์)	อารมมณ (อารมณ์)
อิน (หน้)	อุทก (น้ำ)
โอค (น้ำ)	กมม (กรรม-การงาน)
จกขุ (ตา)	เตล (น้ำมัน)
ปณณ (ใบไม้-หนังสือ)	ยาน (ยาน)

ฯลฯ

นามศัพท์มีรูปอย่างเดียวกัน เป็นได้ 2 เพศ คือเพศชายและเพศที่สาม เช่น

อกุขโร	อกุขร์ (อักษร)
อคคาโร	อคคาร์ (เรื่อน)
อุตุ	อุตุ (ฤดู)
ทิวโส	ทิวส์ (วัน)
มโน	มน์ (ใจ)
สัจจโร	สัจจร์ (ปี)

ฯลฯ

หมายเหตุ เสียง โอ อัม ท้ายศัพท์นั้น ๆ เป็นเสียงวิภัตินามที่ 1 เอกพจน์เพศชายลงท้ายด้วยเสียง โอ เพศที่สามลงท้ายด้วยเสียง อัม

นามศัพท์บางศัพท์มีรากศัพท์อย่างเดียวกัน เปลี่ยนแต่สระที่สุด เป็นได้ 2 เพศ คือเพศชายและเพศหญิง ดังนี้

เพศชาย	เพศหญิง
นร (คนผู้ชาย)	নারী (คนผู้หญิง)
กุมาร (เด็กชาย)	กุมารี (เด็กหญิง)
ทารก (เด็กชาย)	ทาริกา (เด็กหญิง)
เทว (เทวดา)	เทวี (พระราชินี)
ตรุณ (ชายหนุ่ม)	ตรุณี (หญิงสาว)
โจร (โจรผู้ชาย)	โจรี (โจรผู้หญิง)
อุปาสก (อุบาสกชาย)	อุปาสิกา (อุบาสกหญิง)
ชตติย (กษัตริย์ชาย)	ชตติยานี (กษัตริย์หญิง)
ญาติก (ญาติผู้ชาย)	ญาติิกา (ญาติผู้หญิง)
เถร (พระเถระผู้ชาย)	เถรี (พระเถระผู้หญิง)

ฯลฯ

คุณนาม จัดเป็นเพศได้ 3 เพศ ดังตัวอย่างดังนี้

เพศชาย	เพศหญิง	เพศที่สาม	คำแปล
สุนทร	สุนทรา, สุนทรี	สุนทร	ดี, งาม
ปาป	ปาปา	ปาป	บาป, ชั่ว, เลว
อุจโจ	อุจจา	อุจจ	สูง
นีโจ	นิจา	นิจ	ต่ำ
ทิม	ทิม	ทิม	ยาว
รสโส	รสสา	รสส์	สั้น
มหนโต	มหนตา, มหนดี	มหนต์	ใหญ่
ชุตโก	ชุตกา	ชุตก	เล็ก
จุลโล	จุลลา	จุลล์	เล็ก
เสโต	เสตา	เสต์	ขาว
รดโต	รดตา	รดต์	แดง
นีโล	นีลา	นิล	สีฟ้า, นิล
กาโพ	กาพา, กาพี	กาพ	ดำ
ปีโต	ปีตา	ปีต์	เหลือง

ฯลฯ

สรรพนาม ไม่ว่าจะ เป็นบุรุษสรรพนามหรือวิเศษนสรรพนาม เป็นได้ 3 เพศ เช่น

เพศชาย	เพศหญิง	เพศที่สาม	คำแปล
โส (เขา)	สา (หล่อน)	ด้ (มัน)	-
เต (เขาท้งหลาย)	ตา, ตาโย (หล่อน ท.)	ตานิ (มัน ท.)	-
โย	ยา	ยี่	โต (เอกพจน์)
เย	ยา	ยานี	โต (พหูพจน์)
อัย	อัย	อิท	นี้ (เอกพจน์)
อิเม	อึมา	อึมานี	เหล่านี้ (พหูพจน์)

ฯลฯ

หมายเหตุ ตัวอย่างบทคุณนาม และสรรพนาม เป็นคำแจกวิภัตตินามที่ 1 เอกวจนะในเพศที่สาม

หมายเหตุ ในชั้นนี้ให้นักศึกษาดูคำศัพท์ที่เขียนไว้ในบทที่ 4 (การแจกวิภัตตินามเพศชาย) บทที่ 5 (การแจกวิภัตตินามเพศหญิง) และบทที่ 6 (การแจกวิภัตตินามเพศที่สาม) ทุกการันต์ไม่จำเป็นต้องท่องค่านามที่เป็นได้หลายเพศ เพียงแต่ให้เข้าใจเท่านั้น

วจนะ หรือพจน

วจนะหรือพจน (Number) หมายถึงคำพูดที่บอกจำนวนของนามศัพท์นั้น ๆ ภาษาบาลี มี 2 วจนะคือ เอกวจนะ และพหูวจนะ

1. **เอกวจนะ (Singular)** หมายถึงคำพูดสำหรับบอกจำนวนค่านามคนเดียวหรือสิ่งของสิ่งเดียว เพศชาย เช่น นร (คนชาย) แจกด้วยวิภัตติที่ 1 เอกวจนะ มีรูปเป็นนโร หมายถึงคนผู้ชายคนเดียว ไม่ใช่หลายคน เพราะเสียง โธ ที่ นโร เป็นวิภัตติที่ 1 เอกวจนะ เพศหญิง เช่น ภริยา (เมีย) แจกด้วยวิภัตติที่ 1 เอกวจนะ มีรูปเป็น ภริยา หมายถึงเมียคนเดียว เพศที่สาม กุล (ตระกูล) แจกด้วยวิภัตติที่ 1 เอกวจนะ มีรูปเป็น กุล หมายถึงตระกูลเดียว เพราะเสียง อ์ ท้ายศัพท์เป็นรูปวิภัตติที่ 1 เอกวจนะ ของเพศที่สาม แม้ศัพท์อื่น ๆ ก็มีคำอธิบายโดยนัยเดียวกันนี้

2. **พหูวจนะ (Plural number)** หมายถึงคำพูดสำหรับบอกจำนวนค่านามมากกว่าคนเดียวหรือสิ่งเดียว พหูพจน หมายถึงค่านามตั้งแต่สองคนหรือสองสิ่งขึ้นไป เพศชาย เช่น นร (คนชาย) แจกด้วยวิภัตติที่ 1 พหูวจนะมีรูปเป็น นรา หมายถึงคนชายหลายคน ไม่ใช่คนเดียว เพศหญิง เช่น ภริยา (เมีย) แจกด้วยวิภัตติที่ 1 พหูวจนะมีรูปเป็น ภริยา ภริยาโย หมายถึงเมียหลายคน เพศที่สาม เช่น กุล (ตระกูล) แจกด้วยวิภัตติที่ 1 พหูวจนะ มีรูปเป็น กุลานี หมายถึงตระกูลหลายตระกูล ศัพท์อื่นก็มีวิธีการและคำอธิบายโดยนัยเดียวกันนี้

นามศัพท์ที่ยังไม่แจกวิภัตติ ยังบอกวจนะหรือพจนไม่ได้ ค่านามบาลีที่บอกวจนะได้ต้องเป็นศัพท์นามที่แจกวิภัตตินามเรียบร้อยแล้วเท่านั้น เช่น นร เป็น นโร นรา, ภริยา เป็นภริยา ภริยาโย, กุล เป็น กุล กุลานี ดังที่อธิบายมาแล้ว

วิภัตติ

วิภัตติ คือส่วนที่นำไปต่อท้ายนามศัพท์ หรือท้ายธาตุหลังตัวปัจจัย เพื่อทำนามศัพท์ให้เป็นบทนามนาม คุณนาม และสรรพนาม และทำธาตุให้เป็นบทกริยา

วิภัตติในภาษาบาลี แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. **วิภัตตินาม** คือส่วนที่นำไปต่อท้ายนามศัพท์เพื่อทำนามศัพท์ให้เป็นบทนามนาม คุณนามและสรรพนาม เช่น นร + สิ > โส = นโร (อันว่าคน), นร + โย > อา = นรา (อันว่าคนทั้งหลาย) สิ กิติ โย กิติ เป็นวิภัตตินามที่ 1 เอกพจน์และพหูพจน์ เพศชาย เสียง โส ที่ นโร และเสียง อา ที่ นรา เป็นรูปย่อของวิภัตตินามเพศชาย รูปย่อดังกล่าวได้มาจาก อ ที่ นร ประกอบกับ สิ เป็น โส และ อ ที่ นร ประกอบกับ โย เป็น อา

2. **วิภัตติกริยา** คือส่วนที่นำไปต่อท้ายธาตุหลังตัวปัจจัย เช่น สุธนาติ (ย่อมฟัง) สุ (ฟัง) เป็นธาตุ ธนา เป็นปัจจัย ติ เป็นวิภัตติกริยา กโรติ (ย่อมทำ) กร (ทำ) เป็นธาตุ โอ เป็นปัจจัย ติ เป็นวิภัตติกริยา ยาจาม (ย่อมขอ) ยาจ (ขอ) เป็นธาตุ อ ปัจจัย (ลบริรูป) ม เป็นวิภัตติกริยา อา ที่ จา เป็นการทำให้เสียงสั้นให้เป็นเสียงยาวเพราะอำนาจของวิภัตติ ม.

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงวิภัตตินามเสียก่อน

วิภัตตินามในภาษาบาลีมีทั้งหมด 14 ตัวแบ่งเป็นฝ่ายเอกพจน์ 7 ตัว ฝ่ายพหูพจน์ 7 ตัว ดังนี้

วิภัตตินาม 14 ตัว

	เอกพจน์	พหูพจน์
ปฐมวิภัตติ (วิภัตติที่ 1)	สิ	โย
ทุติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 2)	อึ	โย
ตติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 3)	นา	หิ
จตุตถวิภัตติ (วิภัตติที่ 4)	ส	न्ह
ปัญจมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 5)	สุมา	หิ
ฉกฺขวิภัตติ (วิภัตติที่ 6)	ส	न्ह
สัตตมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 7)	สมิ	สุ

อาสพนะ ใช้วิภัตติเดียวกันกับปฐมวิภัตติ (วิภัตติที่ 1)

ปฐมวิภัตติ (วิภัตตินามที่ 1) แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ เป็นกิตตา (ตัวประธาน) และเป็นลิงค์ตะ (คำสำหรับร้องเรียก) ใช้วิภัตติเดียวกัน คือ สิ โย เวลาแจกคำนามด้วยวิภัตตินาม ต้องเขียนอาสพนะลงไปด้วยต่อจากสัตตมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 7)

วิภัตตินามทั้ง 14 ตัวนี้ เมื่อนำไปประกอบท้ายศัพท์นาม บางวิภัตติคงรูปเดิมไว้ บางวิภัตติก็เปลี่ยนรูปไป ไม่คงรูปเดิมไว้ ทั้งนี้เพราะนามศัพท์มีเสียงสระลงท้ายด้วยเสียงต่าง ๆ เพศชายมีเสียงสระลงท้ายด้วยเสียง อ อิ อี อุ ู เพศหญิงลงท้ายด้วยเสียง อา อิ อี อุ ู เพศที่สามลงท้ายด้วยเสียง อ อิ อุ

นามศัพท์ในเพศทั้งสาม เมื่อนำแจกด้วยวิภัตตินาม มีการแจกวิภัตติแตกต่างกันถึงแม้จะมีการันต์เหมือนกันก็ตาม เช่น อิ การันต์มีทั้ง 3 เพศ แต่ละเพศมีการแจกวิภัตติแตกต่างกัน การันต์อื่น ๆ ก็มีการแจกวิภัตติแตกต่างกัน เพราะฉะนั้น นักศึกษาพึงศึกษาให้เข้าใจถึงความแตกต่างกันในเรื่องการแจกวิภัตตินามด้วยการันต์ต่าง ๆ ในเพศทั้งสามซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

นักศึกษาเวลานำศัพท์นามไปแจกวิภัตตินาม ต้องแจกให้ครบทุกวิภัตติและทุกวจนะตามรูปแบบที่เขาวางไว้ บรรทัดแรกให้เขียนการันต์ เพศ ตามด้วยนามศัพท์ก่อน เช่น อ การันต์ เพศชาย แจกวิภัตติอย่าง นร (คน) ดังนี้ บรรทัดที่สอง ทางซ้ายมือเขียนคำว่า วิภัตติ ถัดมาเป็นช่อง เอกวจนะ และ ช่อง พหุวจนะ ในทางขวามือ ตัวอย่าง

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ได้คำว่าวิภัตตินั้น ให้เขียนอักษรย่อ ป. ท. ต. จ. ปญ. ฉ. ส. อา (ดูตัวอย่างบทที่ 4 ว่าด้วยการแจกวิภัตตินาม) ป.-ปฐมาวิภัตติ (วิภัตติที่ 1) ท.-ทุตติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 2) ต.-ตติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 3) จ.-จตุตถวิภัตติ (วิภัตติที่ 4) ปญ.-ปัญจมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 5) ฉ.-ฉฏฐวิภัตติ (วิภัตติที่ 6) ส.-สัตตมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 7) อา.-อาลปนะ (คำสำหรับร้องเรียก)		

ในหนังสือ The New Pali Course Part I By Prof. A.P. Buddhaddatta, Maha NayaKa Thera พิมพ์ตรงที่เขียนว่า วิ. เป็น case (การก) และใต้ case (การก) เขียนชื่อย่อการกเป็นภาษาอังกฤษ คือ Nom. Acc. Ins. Dat. Abl. Gen. Loc. Voc.

ในหนังสือแบบเรียนภาษาบาลีไวยากรณ์พิเศษ เล่ม 1 นามของหลวงเทพดรณานุกิษฏพิมพ์ใต้-วิภัตติเป็นอักษรย่อวิภัตติทั้งอังกฤษและภาษาไทยเป็น

ป. ท. ต. จ. ปญ. ฉ. ส. อา.

ในขั้นนี้ให้นักศึกษาเขียนเป็นวิภัตติ ได้วิภัตติเขียนอักษรย่อภาษาไทย ป. ท. ต. จ. ปญ. ฉ. ส. อา. หรือได้วิภัตตินามจะเขียนเป็นตัวเลข 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. ก็ได้โดยให้เข้าใจว่า 1. หมายถึงปฐมาวิภัตติ (วิภัตติที่ 1) 2. หมายถึงทุตติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 2) 3. หมายถึงตติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 3) 4. หมายถึงจตุตถวิภัตติ (วิภัตติที่ 4) 5. หมายถึงปัญจมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 5) 6. หมายถึงฉฏฐวิภัตติ (วิภัตติที่ 6) 7. หมายถึงสัตตมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 7) อา. หมายถึงอาลปนะ (ให้ดูตัวอย่างการแจกวิภัตติในบทว่าด้วยการแจกวิภัตตินามตามเพศนั้น ๆ)

การก

การก (Case ⁵) คือความสัมพันธ์ของบทนามต่าง ๆ ในประโยคเพื่อบอกหน้าที่และความหมายของบทนามนั้น เราจะรู้บทนามนั้น ๆ ว่าทำหน้าที่อะไรและมีความหมายอย่างไร ให้สังเกตวิภัตินามท้ายบทนามนั้น ๆ เพราะวิภัตินามแต่ละวิภัติติ ย่อมแสดงการก การเรียกชื่อ ย่อมเรียกตามตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละวิภัติตินั้น ๆ ดังนี้

1. กรรตุการก (Nominative case) ใช้ปฐมวิภัติติ (วิภัติติที่ 1) วิภัติตินี้แปลว่า อันว่า กรรตุการก ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค เช่น **นโร** อาหารํ ภูณชติ แปลว่า **อันว่า**คน ย่อมกิน ซึ่งอาหาร บทว่า **นโร** ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค ใช้กรรตุการก

2. กรรมการก (Accusative case) ใช้ทุติยวิภัติติ (วิภัติติที่ 2) แปลว่า ซึ่ง, สู, ยัง ลิ่น ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยค เช่น **นโร** อาหารํ ภูณชติ แปลว่า **อันว่า**คน ย่อมกิน ซึ่งอาหาร บทว่า **อาหาร** (ซึ่งอาหาร) ทำหน้าที่เป็นกรรม ใช้กรรมการก

3. กรณการก (Instrumental case) ใช้ตติยวิภัติติ (วิภัติติที่ 3) แปลว่า ด้วย, โดย, อัน, ตาม ทำหน้าที่เป็นวัตถุเครื่องใช้เครื่องทำ เช่น **นโร** หตฺถเณน อาหารํ ภูณชติ แปลว่า **อันว่า**คน ย่อมกิน ซึ่งอาหาร ด้วยมือ บทว่า **หตฺถเณน** (ด้วยมือ) ทำหน้าที่เป็นกรณการก คำแปลในวิภัติตินี้ภาษาอังกฤษใช้คำบุรพบท

4. สัมปทานการก (Dative case) ใช้จตุตถวิภัติติ (วิภัติติที่ 4) แปลว่า แก่, เพื่อ, ต่อ ทำหน้าที่เป็นที่ให้เป็นที่ส่งไป เช่น **นโร** ยาจกสฺส อาหารํ เทติ แปลว่า **อันว่า**คน ย่อมให้ ซึ่งอาหาร แก่ยาจก บทว่า **ยาจกสฺส** (แก่ยาจก) ทำหน้าที่เป็นสัมปทานการก คำแปลวิภัติตินี้ภาษาอังกฤษใช้คำบุรพบท

5. อปาทานการก (Ablative case) ใช้ปัญจมีวิภัติติ (วิภัติติที่ 5) แปลว่า แต่, จาก, กว่า, เหตุ ทำหน้าที่เป็นแดนออกแดนเปรียบ เช่น **นโร** คามสฺมา อาคจฺฉติ แปลว่า **อันว่า**คน ย่อมมาจากบ้าน บทว่า **คามสฺมา** (จากบ้าน) ทำหน้าที่เป็นอปาทานการก คำแปลวิภัติตินี้ภาษาอังกฤษใช้คำบุรพบท

6. สัมพันธการก (Genitive case) ใช้ฉกฺฐวิภัติติ (วิภัติติที่ 6) แปลว่า แห่ง, ของ ทำหน้าที่เป็นเจ้าของ เช่น **นรฺสฺส** ธนํ อตฺถิ แปลว่า **อันว่า**ทรัพย์ ของคน มีอยู่ บทว่า **นรฺสฺส** (ของคน) ทำหน้าที่เป็นสัมพันธการก ภาษาอังกฤษใช้คำแปลวิภัติติเป็นคำบุรพบท

7. อธิกรณการก (Locative case) ใช้สัตตมีวิภัติติ (วิภัติติที่ 7) แปลว่า ใน, ที่, บน ทำหน้าที่เป็นที่อยู่ที่อาศัย เช่น **วานิชา** นครเ วสนฺติ แปลว่า **อันว่า**พ่อค้าทั้งหลาย ย่อมอยู่ในเมือง บทว่า นครเ (ในเมือง) ทำหน้าที่เป็นอธิกรณการก คำแปล วิภัติตินี้ภาษาอังกฤษใช้คำบุรพบท

⁵A.P. Buddadatta Mahā Nāyaka, Thera The New Pali Course Part I (Colombo. Apothecaries Co., Ltd.,

สำหรับอาลปะนะ (คำสำหรับร้องเรียก) ไม่จัดเป็นการก อาลปะนะมีคำแปล ใช้วิภัติที่ 1 มีคำแปลต่างจากวิภัติที่ 1

เรื่องการก (case) นี้ไม่มีปรากฏในบาลีไวยากรณ์ วชิรวิภาค ภาคที่ 2 นามและอภัยศัพท์ของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ที่นำมากล่าวที่นี้เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจ และมีความรู้ในเรื่องวิภัติและการกที่ปรากฏในหนังสือเล่มอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

อายตนิบาต

อายตนิบาต หมายถึงคำแปลเป็นคำบุรพทในภาษาไทย คำแปลดังกล่าวแปลมาจากวิภัตตินามท้ายบทนามนั้น ๆ วิภัตตินามแต่ละวิภัตติมีคำแปล คำแปลวิภัตตินามแต่ละวิภัตติ เวลาแปลเป็นภาษาไทย แปลออกเป็นคำบุรพทในภาษาไทย ภาษาบาลีไม่มีคำบุรพท บางตำรากล่าวว่า คำบุรพท คำสันธานและคำกริยาวิเศษณ์ในภาษาบาลี มีใช้กล่าวคือ ใช้ในหัวข้อคำนิบาตในอภัยศัพท์

คำแปลวิภัตติท้ายคำนามเป็นคำบุรพทในภาษาไทยนั้น มีประโยชน์มากทีเดียว กล่าวคือมีประโยชน์ในเรื่องการแปลบาลีเป็นไทยหรืออังกฤษ หรือแปลไทยหรืออังกฤษเป็นบาลี เพราะวิภัตตินามแต่ละวิภัตติ กำหนดคำแปลไว้แล้ว วิภัตตินามแต่ละวิภัตติมีคำแปลเป็นอายตนิบาต ดังนี้

วิภัตตินาม	เอกวจนะ	พหูวจนะ
ปฐมวิภัตติ (วิภัตติที่ 1)	อันว่า	อันว่า....ทั้งหลาย
ทุติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 2)	ซึ่ง, สู, ยัง, ลั้น	ซึ่ง.....ท. สู....., ลั้น.....ท.
ตติยวิภัตติ (วิภัตติที่ 3)	ด้วย, โดย, อัน, ตาม	ด้วย....ท. โดย.....ท. ตาม....ท.
จตุตถวิภัตติ (วิภัตติที่ 4)	แก่, เพื่อ, ต่อ	แก่....ท. เพื่อ.....ท. ต่อ...ท.
ปัญจมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 5)	แต่, จาก, กว่า, เหตุ	แต่...ท. จาก.....ท.
ฉกฺฐวิภัตติ (วิภัตติที่ 6)	แห่ง, ของ, เมื่อ	แห่ง....ท. ของ.....ท.
สัตตมีวิภัตติ (วิภัตติที่ 7)	ใน, ที่, บน, ใกล้, ครั้นเมื่อ	ใน...ท. ที่....ที่. บน.....ท. ครั้นเมื่อ....ท.
อาลปะนะ (คำร้องเรียก)	ดูก่อน, แน่, ข้าแต่	ดูก่อน....ท. แน่....ท.

ต่อไปนี้เป็นกรณการยกตัวอย่างการนำศัพท์นามด้วยศัพท์ว่า ชน (ชน) เพศชาย ไปแจกวิภัตตินามครบทุกวิภัตติ ทุกวจนะ บอกการกและคำแปลอายตนิบาต ดังนี้

ชน (ชน)

วิภัตติ/การก	เอกวจนะ	พหูวจนะ
1. ป. – กรรรตุ.	ชโน (อ. ชน)	ชนา (อ.ชน ท.)
2. ทู. – กรรม.	ชนํ (ซึ่งชน)	ชเน (ซึ่งชน ท.)
3. ต. – กรณ.	ชเนน (ด้วยชน)	ชเนภิ, ชเนहि (ด้วยชน ท.)
4. จ. – สัม.	ชนสุส, ชนาย, ชนตถํ (แก่ชน)	ชนานํ (แก่ชน ท.)
5. ปัญ. – อปา.	ชนสฺมา, ชนมฺหา, ชนา (จากชน)	ชเนภิ, ชเนहि (จากชน ท.)
6. ฉ. – สัม.	ชนสุส (ของชน)	ชนานํ (ของชน ท.)
7. ส. – อธิกรณ.	ชนสุมิํ, ชนมฺหิ, ชเน (ในชน)	ชเนสุ (ในชน ท.)
8. อา – ชโน	(ดูก่อนชน)	ชนา (ดูก่อนชน ท.)

หมายเหตุ

1. อ. เป็นอักษรย่อของ อันว่า
2. ท. เป็นอักษรย่อของ ทั้งหลาย
3. เวล่านำศัพท์นามไปแจกวินิตินาม ให้แสดงแต่วิภัตติและวจนะเท่านั้น ไม่ต้องเขียนการกและคำแปลอายุตนิบาต เพราะวิภัตตินามและวจนะบอกการกและคำแปลอายุตนิบาตอยู่แล้ว

บทสรุป

1. การแจกวิภัตตินาม หมายถึงการนำศัพท์นามไปแจกด้วยวิภัตตินาม ทุกวิภัตติและทุกวจนะเพื่อทำศัพท์นามนั้นให้เป็นบทนามและนำไปใช้ในประโยคได้

2. เพศ บาลีเรียกว่า ลิงค เพศในบาลีมี 3 เพศคือ เพศชาย (ปุงลึงค) เพศหญิง (อิตถิลิงค) และเพศที่สาม (นปุงสลึงค)

3. วิธีกำหนดเพศมี 2 วิธีคือ

3.1 จัดตามกำเนิด คือถือเอาคำแปลเป็นเกณฑ์ตัดสิน เช่น ชน (ชาย) เป็นเพศชายนารี (หญิง) เป็นเพศหญิง กุล (ตระกูล) เป็นเพศที่สาม

3.2 จัดตามวิธีสมมติ คือไม่ยึดถือเอาคำแปล แต่ให้ยึดถือรูปศัพท์นั้น ๆ เป็นเกณฑ์ตัดสินวิธีนี้ต้องอาศัยการันต์

4. การันต์ คือเสียงสระสุดท้ายในศัพท์นั้น ๆ สามารถบอกเพศได้ ดังนี้

1. เพศชาย มี 5 การันต์ คือ อ อี อึ อุ อู

2. เพศหญิง มี 5 การันต์ คือ อา อี อึ อุ อู

3. เพศที่สาม มี 3 การันต์ คือ อ อี อุ

5. วจนะ คือคำพูดที่บอกจำนวนของคำนามว่ามีมากน้อยเพียงไร ภาษาบาลีมี 2 วจนะ

5.1 เอกวจนะ หมายถึงบุคคลหรือสิ่งของสิ่งเดียว

5.2 พหูวจนะ หมายถึงบุคคลหรือสิ่งของตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้น

6. วิภัตติ คือส่วนที่นำไปต่อท้ายนามศัพท์หรือท้ายธาตุหลังตัวปัจจย เพื่อทำให้ศัพท์นามเป็นบทนาม และทำให้ธาตุเป็นบทกริยา

วิภัตติ แบ่งเป็น 2 ชนิด

1. วิภัตตินาม คือส่วนที่นำไปต่อท้ายนามศัพท์ เช่น นโร แปลว่าอันว่าคนสำเร็จรูปมาจาก นร + ลี > โธ = นโร, นรา แปลว่า อันว่าคนทั้งหลาย สำเร็จรูปมาจาก นร + โย > อา = นรา เป็นต้น

2. วิภัตติกริยา คือส่วนที่นำไปต่อท้ายธาตุหลังตัวปัจจย เช่น สุนาติ แปลว่า ย่อมฟัง สำเร็จรูปมาจาก สู ธาตุในความฟัง ณา ปัจจย ติ วิภัตติ ยาจาม แปลว่า ย่อมขอ สำเร็จรูปมาจาก ยาจ ธาตุในความขอ อ ปัจจย ม วิภัตติ เป็นต้น

7. วิภัตตินามมี 14 ตัว แบ่งเป็นเอกวจนะ 7 ตัว พหูวจนะ 7 ตัว วิภัตติ 14 ตัว มีดังนี้ ลี โย, อํ โย, นา หิ, ส นํ, สฺมา หิ, ส นํ, สฺมิํ สู อาลปนนะใช้วิภัตติ ปฐมาวิภัตติ แทน

8. วิภัตินิยาม 14 ตัวเมื่อนำไปต่อท้ายศัพท์นามแล้ว บางวิภัติเปลี่ยนรูปเป็นรูปอื่น บางวิภัติ (ส่วนน้อย) คงรูปไว้ตามเดิม สาเหตุที่วิภัติเปลี่ยนไปเพราะนามศัพท์ที่มีการันต์ลงท้ายศัพท์ ด้วยเสียงสระต่าง ๆ

9. การก คือความสัมพันธ์ของบทนามกับบทนามอื่น ๆ ในประโยคเพื่อบอกหน้าที่และความหมายในประโยค

การกมี 8 การก (รวมอาลปนะ) ดังนี้

- 9.1 กรรตุการก ใช้วิภัติที่ 1 แปลว่า อันว่า ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค
- 9.2 กรรมการก ใช้วิภัติที่ 2 แปลว่า ซึ่ง, สู ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยค
- 9.3 กรณการก ใช้วิภัติที่ 3 แปลว่า ด้วย, โดย ทำหน้าที่เป็นวัตถุเครื่องใช้เครื่องทำ
- 9.4 สัมปทานการก ใช้วิภัติที่ 4 แปลว่า แก่, ต่อ ทำหน้าที่เป็นที่ให้เป็นที่ส่งไป
- 9.5 อปาทานการก ใช้วิภัติที่ 5 แปลว่า แต่, จาก ทำหน้าที่เป็นแดนออกแดนจาก
- 9.6 สัมพันธการก ใช้วิภัติที่ 6 แปลว่า แห่ง, ของ ทำหน้าที่เป็นเจ้าของ
- 9.7 อธิกรณการก ใช้วิภัติที่ 7 แปลว่า ใน, ที่, บน ทำหน้าที่เป็นที่อยู่ที่อาศัย
- 9.8 อาลปนะ ใช้เป็นคำร้องเรียก ใช้วิภัติที่ 1 แปลว่า ดูก่อน, ข้าแต่

10. อายตนิบาต หมายถึงคำแปลเป็นคำบุรพทในภาษาไทย คำแปลดังกล่าวแปลมาจากวิภัตินิยามท้ายบทนามนั้น ๆ วิภัตินิยามแต่ละวิภัติ มีคำแปลดังนี้

1. ปฐมาวิภัติ (วิภัติที่ 1) เอกวจนะ แปลว่า อันว่า พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลายเข้าไป
2. ทุตติยาวิภัติ (วิภัติที่ 2) เอกวจนะ แปลว่า ซึ่ง, สู พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย
3. ตติยาวิภัติ (วิภัติที่ 3) เอกวจนะ แปลว่า ด้วย, โดย พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย
4. จตุตถวิภัติ (วิภัติที่ 4) เอกวจนะ แปลว่า แก่, เพื่อ พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย
5. ปัญจมีวิภัติ (วิภัติที่ 5) เอกวจนะ แปลว่า แต่, จาก พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย
6. ฉกฺขวิภัติ (วิภัติที่ 6) เอกวจนะ แปลว่า แห่ง, ของ พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย
7. สัตตมีวิภัติ (วิภัติที่ 7) เอกวจนะ แปลว่า ใน, ที่, บน พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย
8. อาลปนะ (ใช้วิภัติที่ 1) เอกวจนะ แปลว่า ดูก่อน, ข้าแต่ พหุวจนะเพิ่ม ทั้งหลาย

คำถามท้ายบท

1. การแจกวิภัตตินาม หมายความว่าอย่างไร อธิบายพอได้ความ
2. คำว่า เพศ บาลีเรียกว่าอะไร เพศในบาลีแบ่งออกเป็นกี่เพศ อะไรบ้าง วิธีกำหนดเพศแบ่งเป็นกี่ชนิด อะไรบ้าง อธิบายแต่ละชนิดพอได้ความ ยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
3. การันต์ หมายถึงอะไร เกี่ยวข้องกับการจัดเพศอย่างไรบ้าง อธิบาย
4. วจนะ คืออะไร แบ่งเป็นกี่อย่าง อะไรบ้าง อธิบาย
5. วิภัตติ หมายความว่าอย่างไร แบ่งเป็นกี่ชนิด อะไรบ้าง ให้กล่าววิภัตติแต่ละชนิดมาพอได้ความ ยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
6. ให้นักศึกษาเขียนรูปวิภัตตินามมาให้ครบทุกวิภัตติและทุกวจนะ
7. การก หมายถึงอะไร มีกี่การก อะไรบ้าง ให้อธิบายแต่ละการกมาพอเข้าใจ ยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย
8. आयतनินात หมายความว่าอย่างไร เกี่ยวข้องกับวิภัตตินามอย่างไรบ้าง ให้เขียนอายตนิบาตมาโดยละเอียด
9. ศัพท์นามนาม คุณนาม และสรรพนาม มีการจัดเพศอย่างไร อธิบายพอได้ความ
10. ต่อไปนี้ให้เลือกตอบข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
  - 10.1 ข้อใดไม่ใช่เพศในบาลี
    1. บุลึงค์
    2. อิตถิลึงค์
    3. นปุ สกลึงค์
    4. อลึงค์
  - 10.2 ข้อใดเป็นวิธีกำหนดเพศในบาลี
    1. วิธีกำเนิด
    2. วิธีสมมติ
    3. วิธีสังเกต
    4. ถูกข้อ 1, 2
  - 10.3 ข้อใดเป็นคำแปลของศัพท์ว่า การันต์
    1. ที่สุดของการกระทำ
    2. ที่สุดของเพศ
    3. ที่สุดของวจนะ
    4. ที่สุดของวิภัตติ
  - 10.4 ข้อใดเป็นวจนะในบาลี
    1. เอกวจนะ
    2. ทวิวจนะ
    3. พหุวจนะ
    4. ข้อ 1 และ 3
  - 10.5 เสียงสระท้ายศัพท์คือ อ อี อี อุ ฐ จัดเป็นเพศอะไร
    1. เพศชาย
    2. เพศหญิง
    3. เพศที่สาม
    4. ถูกข้อ 1, 2

- 10.6 เสียงสระท้ายศัพท์คือ อา อี อื อุ อู จัดเป็นเพศอะไร
 1. เพศชาย   2. เพศหญิง   3. เพศที่สาม   4. ข้อ 1, 2
- 10.7 เสียงสระท้ายศัพท์คือ อ อี อุ จัดเป็นเพศอะไร
 1. เพศชาย   2. เพศหญิง   3. เพศที่สาม   4. ข้อ 1, 3
- 10.8 ข้อใดเป็นความหมายของวิภัติบาสี
 1. ส่วนที่นำไปต่อท้ายศัพท์นาม
 2. ส่วนที่นำไปต่อท้ายธาตุหลังปัจจัย
 3. ส่วนที่นำไปเรียงไว้หน้านามศัพท์และกริยาศัพท์
 4. ข้อ 1, 2
- 10.9 ข้อใดเป็นบทนาม
 1. นโร   2. สุนาติ   3. ยาจาม   4. ปจติ
- 10.10 ข้อใดเป็นบทกริยา
 1. นโร   2. นรา   3. สุนาติ   4. สุนขาน์
- 10.11 ข้อใดเป็นวิภัตตินามที่ 1
 1. ลี โย   2. อัม โย   3. นา หี   4. ส นั
- 10.12 ข้อใดจัดเป็นวิภัตติที่ 7
 1. ลี โย   2. ส นั   3. ส มา หี   4. ส มึ ์ ส
- 10.13 การก หมายถึงอะไร
 1. คำบอกจำนวนนับของนามศัพท์   2. ส่วนที่นำไปต่อท้ายนามศัพท์
 3. ส่วนที่นำไปต่อท้ายธาตุ   4. ความสัมพันธ์ของบทนามในประโยค
- 10.14 คำนามที่ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค เรียกการกอะไร
 1. กรรตุการก   2. กรรมการก   3. กรณการก   4. สัมปทานการก
- 10.15 คำที่ทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยค เรียกการกอะไร
 1. กรรตุการก   2. กรรมการก   3. กรณการก   4. สัมพันธการก
- 10.16 คำที่เป็นกรรตุการก แจกด้วยวิภัตตินามที่เท่าไร
 1. ที่ 1   2. ที่ 2   3. ที่ 3   4. ที่ 7

- 10.17 คำที่เป็นกรรมกรก แจกด้วยวิภัตินามที่เท่าไร
 1. ที่ 1   2. ที่ 2   3. ที่ 3   4. ที่ 7
- 10.18 ข้อใดเป็นความหมายของอาตยนิบาต
 1. ความสัมพันธ์ของคำในประโยค   2. ส่วนที่นำไปต่อท้ายศัพท์นาม
 3. คำแปลเป็นคำบุรพบทในภาษาไทย   4. คำบอกจำนวนนับของคำนามนามศัพท์
- 10.19 คำแปลว่า ซึ่ง, สู, ยัง, ลิ่น แปลมาจากวิภัตินามอะไร
 1. ที่ 1   2. ที่ 2   3. ที่ 3   4. ที่ 7
- 10.20 วิภัติที่ 3 แปลว่าอะไร
 1. อันว่า   2. ซึ่ง, สู   3. ด้วย, โดย   4. แก่, เพื่อ
- 10.21 วิภัติที่ 6 แปลว่าอะไร
 1. แห่ง, ของ   2. แต่, จาก   3. ใน, ที่, บน   4. ด้วย, โดย
- 10.22 บทว่า นโร คำแปลที่ถูกต้อง ได้แก่ข้อใด
 1. อันว่าคนทั้งหลาย   2. อันว่าคน
 3. ด้วยคน   4. แก่คนทั้งหลาย
- 10.23 บทว่า ชนสฺมา คำแปลที่ถูกต้องได้แก่ข้อใด
 1. อันว่าชน   2. ซึ่งชน
 3. ด้วยชน   4. จากชน
- 10.24 ข้อใดเป็นคำแต่งบาลีถูกต้องจากคำแปลว่า ด้วยชนทั้งหลาย
 1. ชนา   2. ชเน   3. ชนาภิ   4. ชนานํ
- 10.25 คำแปลว่า ของคนทั้งหลาย แต่งเป็นบาลี ได้แก่ข้อใด
 1. นรา   2. นราภิ   3. นรานํ   4. นเรสุ